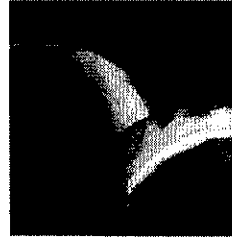
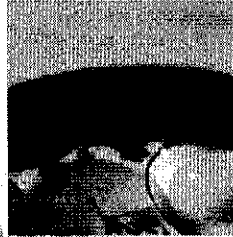
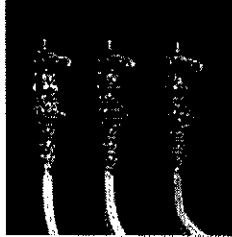

INSTITUTE
FOR
JEWISH
CONTINUITY

OPPORTUNITIES FOR LIFE-LONG LEARNING

7504 SEVEN MILE LANE · BALTIMORE, MD 21208

410-415-3755 · INFO@GOIJC.ORG · WWW.GOIJC.ORG

Ethics & Ethos: Timeless Lessons from the Weekly Parsha

Va'yera: The Silent Visit

Rabbi Shmuel Silber

October 16, 2013

THIS COURSE IS DEDICATED IN MEMORY OF:

אסתור חנה זיל בת צבי ופרומה עלקא פייגא בת מאיר ופשא לאה זיל נח בן אברהם ופייגא זיל
MAY THEIR SOULS BE BOUND IN THE EVERLASTING BOND OF LIFE תהא נשמתם צרורות בצרור החיים

1. בראשית פרק יח

א וַיֵּרָא אֵלָיו יְהוָה בְּאֲלֵנֵי מַמְרֵא וְהוּא יֹשֵׁב פֶּתַח־הָאֹהֶל כְּחֹם הַיּוֹם: ב וַיֵּשָׂא עֵינָיו וַיֵּרָא וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה אַנְשִׁים נֹצְצִים עֹלְיוֹ וַיֵּרָא וַיֵּרֶץ לִקְרַאתָם מִפֶּתַח הָאֹהֶל וַיִּשְׁתַּחוּ אַרְצָה: ג וַיֹּאמֶר אֲדֹנָי אִם־נָא מְצָאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ אֶל־נָא תַעֲבֹר מֵעַל עַבְדְּךָ:

1. Now the Lord appeared to him in the plains of Mamre, and he was sitting at the entrance of the tent when the day was hot. 2. And he lifted his eyes and saw, and behold, three men were standing beside him, and he saw and he ran toward them from the entrance of the tent, and he prostrated himself to the ground. 3. And he said, "My lords, if only I have found favor in your eyes, please do not pass on from beside your servant.

Approach #1:

2. רשב"ם בראשית פרשת וירא פרק יח פסוק א

(א) וירא אליו י"י – היאך? שבאו אליו שלשה אנשים שהיו מלאכים. שבהרבה מקומות כשנראה המלאך קורוהו בלשון שכינה כדכת' כי שמי בקרבו, שלוחו כמותו. וכן וירא אליו מלאך י"י בלבת אש מתוך הסנה, וכתו' שם וירא י"י כי סר לראות:

R. Samuel ben Meir (Rashbam) was Rashi's grandson (his father, Meir, was Rashi's son in-law) and the older brother of Rabbenu Tam. He was born ca. 1080 and died ca. 1160. He spent his whole life in France, and studied Torah with his father and other scholars, especially his grandfather Rashi, in whose house in Troyes he grew up.

Approach #2:

3. רד"ק בראשית פרשת וירא פרק יח פסוק א

א. וירא אליו ה' באלוני ממרא – במקום שהיה שוכן כמו שאמר למעלה, והוא שוכן באלוני ממרא האמורי, להודיע שלא נסע משם לשכון במקום אחר כי שם היו בעלי בריתו וראוי לאדם לשכון אצל אהביו כמו שאמר שלמה טוב שכן קרוב מאח רחוק (משלי כ"ז) ונגלה אליו האל שם אחר שמל להודיע דבר סדום, לפי שאברהם היה גדול שבעולם באותו הדור ורצה לעשות משפט בקצת ישוב מן העולם ולא רצה לעשות מבלי ידיעתו, ולהודיע כי הוא משגיח בתחתונים להטיב ולהרע לפי מעשיהם; ואף על פי שהוא ידע זה משכלו הודיעו כדי שיודיע את בניו ואת אחריו כמו שאמר. ועוד כדי להודיעו משפטו ברשעים איך הוא, ואיך הוא ארך אפים לרשעים.

ב. ויתכן לפרש כי כל ספור הדברים האלה עד, ואברהם שב למקומו, היה במראה הנבואה והכל היה מראה אחת ואמר כי כשבאה אליו נבואה זאת, היה יושב פתח האהל.

R. David Kimchi (Radak) was born in Narbonne, France, ca. 1160, and he died there in 1235. He was an eminent grammarian and biblical commentator, like his father R. Joseph and his oldest brother, R. Moses, who were his teachers.

4. רמב"ן בראשית פרשת וירא פרק יח פסוק א

א. ובספר מורה הנבוכים (ב מב) נאמר כי הפרשה כלל ופרט. אמר הכתוב תחלה כי נראה אליו השם במראות הנבואה, ואיך היתה המראה הזאת, כי נשא עיניו במראה והנה ג' אנשים נצבים עליו. ויאמר אם נא מצאתי חן בעיניך, זה ספור מה שאמר במראה הנבואה לאחד מהם הגדול שבהם. ואם במראה,

לא נראו אליו רק אנשים אוכלים בשר, איך אמר "וירא אליו ה'", כי הנזה לא נראה לו השם לא במראה ולא במחשבה, וככה לא נמצא בכל הנבואות, והנה לדבריו לא לשה שרה עוגות, ולא עשה אברהם בן בקר, וגם לא צחקה שרה, רק הכל מראה, ואם כן בא החלום הזה ברוב ענין כחלומות השקר, כי מה תועלת להראות לו כל זה:

ב. וכן אמר (שם) בענין "ויאבק איש עמו" (להלן לב כה) שהכל מראה הנבואה. ולא ידעתי למה היה צולע על ירכו בהקיץ, ולמה אמר (להלן לב לא) כי ראיתי אלהים פנים אל פנים ותנצל נפשי, כי הנביאים לא יפחדו שימותו מפני מראות הנבואה. וכבר ראה מראה גדולה ונכבדת מזאת, כי גם את השם הנכבד ראה פעמים רבות במראה הנבואה (עיי'ן להלן כח יג, לא ג):

Approach #3:

5. תולדות יצחק בראשית פרשת וירא פרק יח פסוק א

(א) וירא אליו ה' באלני ממרא והוא ישב פתח האהל כחם היום – ונראה לי שנראה אליו יי' לשיהיה דבק עם הקדוש ברוך הוא, שהדבקות ואהבת השי"ת הוא התכלית היקר שאפשר במין האנושי, והוא האושר האמתי, והוא תכלית התורה והמצוות, ואם כן אין צורך לבקש תכלית למה שהוא התכלית האחרון והטוב אשר הכל יכספוהו, והכוונה שלזכות המילה נדבק השי"ת עמו ואברהם עם השי"ת.

R. Isaac ben R. Joseph Caro was born in Toledo in 1458 and was a student of R. Isaac Canpanton - the Gaon of Castille. He moved to Portugal before the Spanish expulsion, and headed a yeshiva in Lisbon. After publishing Toledot Yizhak, he decided to emigrate to Erez Israel, but, on the way he was delayed in Damascus. He apparently passed away in Jerusalem, 1535.

6. אור החיים בראשית פרשת וירא פרק יח פסוק א

ונראה כי כוונת הכתוב הוא שבא להודיע שהשרה ה' שכינתו עליו ונעשה מרכבה לשכינה, ותמצא שאמרו ז"ל (ב"ר פמ"ז) שהאבות מרכבה לשכינה. והוא אומרו וירא אליו ה' שגילה ה' שכינתו אליו, ולזה הקדים תיבת אליו להזכרת ה' לומר שנתגלית עליו השכינה מה שלא נשמע באומרו וירא ה' אליו כי ה' יפסיק בין הגילוי למתגלה בו והבן. ולזה תמצא שלא נאמר עוד וירא בכל הנבואות הנאמרות לאברהם אחרי זאת אלא ויאמר ה' כי מצוי הוא לפניו עטרה לראשו:

R. Hayyim b"r Moshe Ibn Attar was born in Sali, West Morocco in 1696. In 1741 he arrived in the Land of Israel with a number of his disciples, and after brief stays in Acre and Tiberias, he relocated to Jerusalem where he established a yeshiva for the study of Talmud and Kabala. He vigorously struggled against the Karaites living in Jerusalem at that time. He died in 1743, after having lived in Jerusalem for less than a year.

7. רש"י הירש בראשית פרשת וירא פרק יח פסוק א

(א) וירא אליו. אין מקום פנוי משכינה, אך לא כל אדם זוכה לראותה. רק מי שמסר את נפשו לה', – כדרך שאברהם עשה זאת זה עתה – זוכה לראות את פני ה':

Approach #4:

8. רש"י בראשית פרשת וירא פרק יח פסוק א

(א) וירא אליו – לבקר את החולה. אמר רבי חמא בר חנינא יום שלישי למילתו הוה, ובה הקדוש ברוך הוא ושאל בשלמו:

9. מדרש אגדה (בובר) בראשית פרשת וירא פרק יח סימן א

וירא אליו ה'. אתה מוצא בתורה תחלתה חסד ואמצעיתה חסד וסופה חסד. תחלתה חסד שקישט הקדוש ברוך הוא את חוה והביאה אל האדם, שנא' ויבן ה' אלהים את הצלע (בראשית ב כב), שכן קוראין בכרכי הים לקלעייתא בנייתא. [ובסופה חסד שקיבר את המת, שנאמר ויקבר אותו בגי (דברים לד ו)] באמצעיתא חסד ביקר את החולה, שנאמר וירא אליו ה', לפי שאברהם היה חולה מן המילה, לכך נראה אליו הקדוש ברוך הוא, ויום שלישי היה שהיה אברהם כואב מאד

10. שכל טוב (בובר) בראשית פרשת וירא פרק יח סימן א

א וירא. בשביל שמל אברהם ונצטער נגלה עליו הקדוש ברוך הוא לבקרו: אליו. ולא לשאר הנימולים: ה'. במדת הרחמים ומרפא:

11. חזקוני בראשית פרשת וירא פרק יח פסוק א

וירא א"ר חמא בר חנינא יום שלישי למילתו היה ובא הקדוש ברוך הוא ושאל בו וכן משמע שלא מצינו בשום מקום לשון וירא דלא כתיב בתריה אמירה או דבור והכא לא כתיב, ומפני מה נתראה אם לא לבקרו.

12. תלמוד בבלי מסכת סוטה דף יד עמוד א

ואמר רבי חמא ברבי חנינא, מאי דכתיב: אחרי ה' אלהיכם תלכו? וכי אפשר לו לאדם להלך אחר שכינה? והלא כבר נאמר: כי ה' אלהיך אש אוכלה הוא! אלא להלך אחר מדותיו של הקדוש ברוך הוא, מה הוא מלביש ערומים, דכתיב: ויעש ה' אלהים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם, אף אתה הלבש ערומים; הקדוש ברוך הוא ביקר חולים, דכתיב: וירא אליו ה' באלוני ממרא, אף אתה בקר חולים; הקדוש ברוך הוא ניחם אבלים, דכתיב: ויהי אחרי מות אברהם ויברך אלהים את יצחק בנו, אף אתה נחם אבלים; הקדוש ברוך הוא קבר מתים, דכתיב: ויקבר אותו בגיא, אף אתה קבור מתים.

13. פירוש הרא"ש על התורה בראשית פרשת וירא פרק יח פסוק א

(א) וירא אליו. פרש"י לבקר את החולה אמר ר' חמא ב"א יום ג' למילתו היה ובא הקדוש ברוך הוא ושאל לו. פי' לפירושו מלשון וירא מוכח שלא בא אלא לבקרו מדלא כתיב אחרי לא אמירה ולא דיבור ובא ללמד דרך ארץ שיש לו לאדם לבקר החולה ואפי' לא ידבר עמו דבר כגון שמצאו ישן וניחא לו כאשר יגידו לו לחולה כי בא פלוני לראותו עושה לו נחת רוח:

Rabbi Asher ben Jehiel was born ca. 1250 in Germany, and died in 1327 in Toledo, Spain. Rosh studied in the yeshivot of the Franco-German Tosafist school, and his outstanding teacher was Rabbi Meir ben Baruch of Rothenburg.

Approach #5:

14. רש"י בראשית פרשת וירא פרק יח פסוק א

באלוני ממרא - הוא שנתן לו ענה על המילה, לפיכך נגלה עליו בחלקו:

15. דעת זקנים מבעלי התוספות בראשית פרשת וירא פרק יח פסוק א

(א) וירא באלוני ממרא. פירש"י הוא שנתן לו עצה על המילה. ותימה וכי אדם חשוב וצדיק כאברהם ונתנסה בעשר נסיונות ועמד בכולן ולא שאל עצה איך שאל עצה על המילה שצוהו הקדוש ברוך

הוא. וי"ל שחם ושלום שישאל עצה אם ימול אם לאו אלא אם יעשה בצנעה או בפרהסיא וממרא נתן לו עצה לעשותה בפרהסיא כדי שיראו העולם וימולו אחריו והיינו דכתיב בעצם היום הזה נימול אברהם בעצומו של יום ... ד"א כשצוה הקדוש ברוך הוא למול כל אנשי ביתו הלך אצל ענר ואשכול לשאול מה יעשה על אנשי ביתו שאינן רוצין להמול ולא ידעו מה להשיב לו הלך אצל ממרא ונתן לו עצה שימול עצמו וישמעאל בנו תחלה וכשיראו כן אז יקבלו להמול וכן עשה בעצם היום הזה נמול אברהם וישמעאל בנו והדר כתיב וכל אנשי ביתו נמולו אתו. ואי קשיא ממרא שנתן לו עצה מדוע לא מל עצמו לסוף נמול כדאיתא באגדה:

16. אונים לתורה בראשית פרק יח פסוק א

בפרהסיא וכבר שאלו רבים, איך אפשר, שא"א, שעמד בעשרה נסיונות, ומהם בכבשן האש והעקדת בנו וכו', ולא נטל עצה משום אדם, וכשנצטוה על המילה, נסיון שכל א' מישראל עומד בו — הלך ליטל עצה מאוהביו!! ומה היה עושה א"א, אם ענר אשכול וממרא היו אומרים לו פה א', שלא למול, האם ח"ו לא היה מקיים מצות ה'?? והנה אברהם, שהתדבק במדותיו של הקב"ה, שאמר: "כי אני ה' אהב משפט שנא גזל בעולה" (ישעי' ס"א), היה בודאי זהיר, בשעה שהיה תולך לקיים מצוות בוראו, להתבונן, אם לא יגיע מזה איזה הפסד לבני אדם.

ולהשתדל להסיר את ההפסד ההוא, וכשנצטוה למול את א"ע ואת כל אנשי ביתו ביום א' — חשב אברהם ומצא, כי אפשר, שיגיע מזה הפסד לאנשי בריתו, ענר אשכול וממרא, שהרי הם סומכים על ש"יח חניכיו ילידי ביתו, שיעזרו להם במקרה של מלחמה, וכשימול אותם אברהם ביום א' ויפלו למשכב, ויתפרסם הדבר בין אויביהם, יתנפלו עליהם ביום השלישי (כמו שעשו שמעון ולוי לאנשי שכם) בהיותם כאבים, ובפרט יש חשש כזה מקרובי המלכים, שהרג אברהם, ולפיכך מצא

17. מדבר שור, קצו (הרב א"ה קוק זצוק"ל)

(א) ויוד אליו ה' באלוני ממרא אברהם, מעת שנעשה אב ליצחק, שהוא התחלת שורשן של ישראל, מני אז נפרד מהמון הארץ ע"י המילה, כנראה מדברי חז"ל, שאמר לו להקדוש ברוך הוא כשצוהו על המילה, עד עכשיו היו בני אדם באים אלי, עכשיו לא יהיו באים אלי, ואמר לו הקדוש ברוך הוא: עד עכשיו בני אדם ערלים באים אליך, עכשיו אני וכל פמליא שלי באים אליך. ונראה שזו היתה עיקר כונת אברהם אבינו עליו השלום במה ששאל עצה על המילה, כדברי חז"ל, מפני מה נגלה עליו בחלקו של ממרא מפני שנתן לו עצה על המילה? אשר יפלא מאד, איך יתכן על ראש למאמינים, עליו השלום, שישאל עצה אם ימלא דבר השם יתברך, ולא מצינו לו ששאל עצה על שאר הנסיונות. ולי יראה, שיתכן הדבר שנתירא פן על ידי המילה לא יהיו בני אדם מצויין אצלו, באשר יראוהו נפרד מהם באות מצוין בגופו, גם יהיו יראים לקבל הדרכתו, כיון שאפשר להטיל עליהם מצוה חמורה כזו, ויחשבו אולי יחייב גם אותם בזה, על כן יבדלו ממנו. ודבר זה יהיה מנגד לכל תכלית מעשיו, שכיון לקרא בעולם "בשם ד' אל עולם", להודיע שמו יתעלה

Ⓒ

א"א א"ע מחויב בדבר קודם כל "להודיע" לאנשי בריתו מהצד, אשר הוא אומר לעשות, ולטכס עצה, איך להסיר את הסכנה. אבל הוא מוכן למול את עצמו וב"ב מכל מקום, אפילו אם יתנגדו לזה ענר אשכול וממרא, שהרי הוא מצווה ע"ז מאת ה', ואם אנשי בריתו אינם מסכימים ע"ז, הרשות בידם לבטל את הברית עמו, ולא תהי' עליהם החובה לעזור לו. וגם רשאים הם לפרסם, שאין

Ⓓ

בעולם, ועל ידי התפרד בני אדם ממנו לא יוכל להפיק חפץ זה. והיתה זאת עצתו, כי אולי ראוי לו אפילו לעבור על פי ד', חס וחלילה, ויהיה זה חסרון לו בחוקו, אבל ימשיך מעלה לכל העולם כולו מה שיחסר לו בזה. והיתה עצת ממרא שאין להתחכם על דבר ד' יתברך, כי עצת ד' וחכמתו גדלה מאד מדרך השכל האנושי, על כן היה שכרו שהיתה השראת הנבואה עליו בחלקו, מדה כנגד מדה, שהוא נתן יקר לדיבור האלהי יותר מכל רגשות השכל האנושי, אפילו בדברים הנוגעים על פי השכל האנושי כפגיעה חס וחלילה בכבוד של מעלה, מכל מקום ידע כי לא לאדם הבין את דרכו יתברך, על כן גם כבוד הנבואה נגלה לאברהם בחלקו. אמנם נתרחקו בני אדם מאברהם מני אז שנתברך ביצחק, והיתה הערה מהשם יתברך אליו שישים מעתה כל מעיניו לחינוך יצחק, כי ממנו פינה ויתד לתיקון העולם ושכלולו, כי צריך להשריש מקודם קדושת ישראל מצד עצמם, אחר כך תצא מהם אורה לאור עולם. על כן מצינו שהרחיק את בני הפילגשים "וישלחם מעל יצחק בנו", וגם את ישמעאל עזב על פי הדיבור.

Ⓔ

Ⓕ